

↑ Alice Chauchat & Frédéric Gies. *The Breast Piece*, 2007. [François Desautels]

The Breast Piece (praticable) inguruan
Alice Chauchat & Frédéric Gies

Testu honetan 2007an biek elkarrekin sinatutako eta Alice interpretatzen ari den pieza baterako -*The Breast Piece (praticable)*- egin genuen lanari atzera begirada bat proposatzen dugu. Pieza bularretan eta emakume gorputzaren irudikapenetan zentratzen da. Lehenengo eta behin azalduko dugu zerk bultzatu gintuen lan hura egitera, baita zerk bultzatu gintuen hartan elkarrekin lan egitera ere. Ondoren piezan erabilitako lan prozesuaz, erabili genituen lan-metodoen bitartez lortutako emaitzaz eta egin genuenaren funtsean dagoen gorputzaren inguruko diskurtsoaz mintzatuko gara.

2001 eta 2005 bitartean Frédéricen lan koreografikoa genero irudikapenetara zegoen zuzenduta, eta queer teoriaren eragin nabarmena zuen. Frédéricék zenbait performance egin zituen gaiaren gainean, Frédéric de Carlo-rekin elkarlanean edo bakarrik. Generoa performancea den aldetik lantzen zuten, baita hezurmamitzen zituzten irudiak ere. Ikuspegia, hortaz, nahiko kanpokoa zen, eta zeinuak sortzean edota haiekin jolastean zetzan. Horren ondorioz, lan-prozedurak irudi batetik abiatu eta ondoren irudia mugitzeko, sendotzeko moduren bat aurkitzean zeutuzaten. 2005eko hondarrean Frédéricék beste norabide bat hartu zuen bere lanean, eta *praticable*ko bere lankideekin batera (Alice Chauchat, Frédéric de Carlo, Isabelle Schad, Odile Seitz) alderantziz lan egiten hasi zen. Gorputz-praktiketan ipini zuten arreta, bai haiek irudikapenen eremua osatzen duten moduan ere. Beraz, zertan da prozedura? Gorputz-praktika batetik, gorputzaren jarduera batetik zer irudi mota sor daitezkeen aztertzean. Horren haritik, Frédéric pieza berri batean hasi zen lanean, *Dance (praticable)* izenekoa, BMC[®]ren¹ praktikan oinarritua, dantza estiloak eta dantzaren historia ikertzen dituen.

2000tik aurrera. Frédéricen interesa BMC[®]n areagotuz joan da, eta haren lanaren oinarri garrantzitsu bihurtu zen 2005 inguruan, *praticable* finkatzen zen bitartean, gorputz-praktiken trukearen eta halako praktikek lan koreografikoaren sorreran zituzten ondorioen inguruko galdera komunitatik abiatuta.

Frédéricék Vera Orlocken tailer batean izan zuen lehen harremana BMC[®]rekin. Berarentzat benetako aurkikuntza izan zen, eta bere dantza praktika osoa birpentsatzera eta beste modu batean dantzatzerara eramanean zuen. Sinetsita zegoen atzean utzitako dantza-teknika ikasten eta dantzari profesional gisa lanean emandako urte luzeetan ez berak ez inguruan zuen jendeak ez zekitela zeren bidez ari ziren mugitzen. Apur bat bazekiten beren hezur eta giharrez, batzuetan sentitzen zuten minari (!) eta ilustrazio anatomikoei esker. Haietako batzuen izenak bazekizkiten, baina ez benetan zer diren, ezta nola funtzionatzen duten ere. Ulertu zuen berak izandako dantza irakasle gehienek edo berarekin lan egin zuten koreografoek esandakoa zergatik iruditzen zitzaion hain arbitrarioa. Orduan erabaki zuen bere mugimenduak, ez forma egokiak ikasi izanagatik eta zer itxura izan behar duen dakielako, baizik eta gehiago barne kontzientzia eta bere buruaz eta

mugimenduaren jatorriaz ideia bat duelako, kontrolatzen dituen gorputz baten alde egitea. Beste gorputz batzuekin harremanean, bere ezagutza propioa eraikitzen duen gorputz baten alde.

—

Performanceak egiten hasi zen unetik, Alicek arreta ipini zuen konbentzioek performancea egiteko aukerak moldatzen dituzten moduetan, baita begiratu ere nola artea egin edo ezagutzeko norberaren pertzepzioa, esate baterako, moldatzen duten ikusitako artelanek, behin eta berriro berrituak. Bazeuden konbentzio batzuk bereziki mugatuta sentiarazten zutenak, eszenatokian emakume gisa agertzeari zegozkionak; ez zuen inoiz pentsatu jendeak bere generotik bereizita ikusiko zuenik, eta uste zuen aurre egin beharko ziola ikusleentzat «emakume bat eszenatokian» horrek esan nahi zezakeen dena delakoari. Horrek begirada dantzaren eta performancearen kulturari eta orobat genero teoriei eta performancearen gaineko teoriei zuzentzera bultzatu zuen, eta gero estrategiak garatzera espazioak zabaltzearen paper edo postura konbentzionaletan, haietan banako subjektu bakoitza hartara ezin murriztu daitekeen postura baten biztanle gisa ager baitzitekeen.

2004ko Alice eta Anne Jurenen *J'aime* elkarlanean energia handiz aurkezten zituzten beren buruak eta beren gozamenak; karga erotikoa handiko dantza dantzatzean, emakume gazteen dantza-postura konbentzionala hartzen zuten, beren gorputz biluziak proiektzio sexualen pantaila gisa erabilia eta menderatzaile posizioa bereganatuta koreografia behartuagatik, beren dantzaren interpretazio (oker) potentzialak ezeztatzen zituena, adierazpide inozo edo espontaneoak zelakoan.

2005eko Alice eta Alix Eynaudiren arteko *Crystalll* elkarlanean performerra (Alix) Alexander Wolffen eskultura soil formalen erdian kokatu zuten eta ke beltz trinko batez inguratu, ikusleek sigi-saga zeharkatu behar zutena, etengabe dantzariaren bila (alegia, hura ikusteko beren desira eszenaratuz). Koreografia ibilbide formalizatu bilakatzen zen, eta bertan performerra han-hemenka zebilen espazioan zehar eta ikusleen artean, dantzariak gure kulturaren bereganatzen dituen zenbait posturatik pasatuta, lerro abstraktu multzo gisa, izaki misteriotso gisa, exotiko eta fina, katu antzeko gorputza

duena, e.a.. Posturak dira ez direlako aurretiaz existitzen diren dantza irudien erreprodukzio zehatza, baizik eta gehiago harreman zehatzen eszenaratze berria; esaterako, dantzariak, bere dantza teknika erabiliz, dinamika bat eta katu antzeko bizkarrezurraren tentsioa lortzen dueneko. Gero ikusleek horien gainean proiektu dezakete izaki berezko, basati baten adierazpena, eta hartara emakumeak zalantzarik gabe naturatik gizonak baino hurbilago daudela dioen ideia sendotu.

The Breast Piece (praticable) piezan hartutako postura oinarritzakoa emakume bularrak agerian uztea da, ikusleen begiradaren aurrean, desirazko objektuak diren aldetik (gizonezko) ikusle esteta edo kontsumitzailearentzat, artean, publizitatean eta herri kulturaren behin eta berriro egiten den bezala.

—

2002an biok parte hartu genuen queer gaiak jorrazteko Ganteko Vooruiten izandako B-visible gertakarian. Halaxe ezagutu genuen elkar. Ondoren gure lanen inguruko ideiak trukatzeko hasi ginen; izan ere, aski elkarri lotuta baitziruditen irudikapenekin genuen harremanaren bidez, baita genero kontuetan genuen interes komuna zela medio ere. 2005 inguruan, gure arteko eta *praticable* barruan izandako trukeak aukera eman zigun gorputzaren funtzionamenduan bertan zentratzeko, agindu kulturalak alde batera utzita, eta ondoren izaten duen itxuran, gorputzaren ideien eta ideia horien hezurramitzearen arteko erlazioa alderantzikatuz. Ordu arte, gorputza koreografiatzean gorputza azal bat edo kultura sinbolizatzen zuen osagai bat zeneko erlazioak edo posturak irudikatzen genituen. Ondoren, arreta gorputzaren jardueran ipintzean, kultura gorputzaren biztanle gisa sortzen hasten zen, baita halakorik egitea eskatzen ez zitzaionean ere; lan egin genezake larruazal azpian, gorputz osoan, dagoen gantza bezalako gauza zehatz batekin, azkenean mugitzen dena indar handiz barra amerikarra gogorarazten zuen mugimendu bat sortzeko, baina barra amerikarreko ikuskizun baten mugimenduak batera erreproduzitu gabe. Gainera, dantza hura ezin murriztu zitekeen barra amerikarreko dantzara, hari lotutako irudi posibleak beti eratortzen direlako bere buruarekin lanpetuta dagoen gorputz batetik.

—

Mugimendu bat barne sentipenetatik abiatuta hasteak erreferentzia moduan funtzionatzen duten esamoldeetatik urruntzea ahalbidetu zigun, bai gure kulturaren garatutako halako hizkuntza plastiko bat sendotzetik ere (esate baterako, emakume bularrak posizio binario batean irudikatzea, sexu desirako objektu baten eta elikadurazko amatasun agente izatearen artean, bi kasuetan beste batzuek egin dezaketen erabilera potentzialak definituak). Horren orde, *The Breast Piece (practicable)* piezarako gorputza bere buruarekin erlazionatuta antolatu genuen, eta haren materialtasunean zentratu.

«Haren materialtasuna» haragiak, hezurrek e.a. osatzen dute, baita haren mugimendua kokatzen den kulturak ere. Bularretan eta bularren inguruan dauden ehunen esplorazio sorta luze batez hasi zen sorkuntza prozesua. Gizonen bularrek osatzen dituzten ehunak ez haurdun ez bularra ematen ari diren emakumeenen berdinak baitira, elkarrekin azter genitzake, eta geure gorputzaren osagai bakoitzaren tasun zehatzak aztertu, baita bestearen mugimenduetan haren adierazpena ikusi ere.

The Breast Piece (practicable) lanean sortutako irudiak gorputz jardueraren ondorioz agertzen dira, alegia, mugimendua bularrak osatzen dituzten ehun mota desberdinetan abiatzen dugunean (gantza, esne guriak, larruazala, ehun lotzailea, linfa, odola, bularrei eusten dieten lotailuak, giharrek eta bularren azpiko saiheak...). Egitate anatomiko batetik abiatzen gara, eta erabiltzen ditugun anatomiaren eta fisiologiaren alorreko gorputze teknikak BMC[®]tik datoz. Mugimendua ehun desberdin horietan hasteak mugimendu kalitate oso desberdinak sortzen ditu. Adibidez, mugimendua gantzean hasteak mugimendu kalitate oso sentsual bat sor dezake; giharretatik abiatuta, ordea, indarrarekin eta gogortasunarekin erlazio handiagoa duen mugimendua sor dezake. Mugimendu kalitate horiek kristaldu eta irudi bihurtzea izan da lan prozesuaren bigarren urratsa. Irudi horiek kultur karga dezentekoa eraman dezakete. Emetasun irudietara igor zezakeen guztia aztertzen genuen. Hartara, bularretako ehunetan mugimendua hastearen jarduera egiten ari den gorputzak sortutako irudiak agertu eta desagertu egiten dira etengabe.

Hona irudi bat nola agertzen den ilustratzen duen adibide bat: piezaren halako une batean, mugimendua linfa hasten

da, bularretako linfa hodiak eta linfa noduluak zeharkatuta. Alice lerro zuzenean dabil astiro ikusleei begira. Mugimendua zabaldu egiten da bularretatik besoetara. Bularrak gero eta gehiago aurreratzen direla dirudi, eta bularte osoa itxura zabalagoa eta sendoagoa ematen hasten da. Besoak ere, linfak bultzatuta, gero eta gehiago goratzen dira. Halako batean, besoak nahiko gora daude alboetan, eta une horretan sortutako irudiak «Samotraziako Garaipena» estatua greziarra ekartzen digu gogora. Bularrak harro eta sendo agertzen dira, garaile, eta besoek hegalean antza hartzeko joera dute. Orduan Alicek bere gorputzaren arreta fokua beste ehun batzuetara eramaten du eta irudia desagertu egiten da.

—

Lanean hilabete batzuk generamatzala, astebete pasatzera joan ginen Budapestera BMC[®]ko Bori Hoppal medikuarekin ikastera, emakume fisiologian espezialista bera. Gu gorputzaren materialean eta irudietan oso zentratuta egon arren, hark gure iragana geure gorputzean ezagutzera bultzatu gintuen, gure bularrekin edo beste batzuenekin, hala nola gure amenekin, erlazionatutako esperientzia pertsonaletan ezagutzera. Guretzat garai garrantzitsua eta bizia izan zen, lotu egin baikenuen «gorputza-irudi-gisa»ri lotutako «gorputza-berez»aren inguruan egina genuen ikerketa lana gorputzari, bizitza pertsonal eta emozional baterako bidea den aldetik.

BMC[®]rena bezalako praktika batek sortzen duen gorpuzduntasuna berez existitzen da, hau da, bistaratzetik gutxi-asko bereizita. Baina bistaratzea ere praktikarako oinarria da, gorputzaren materialtasunaren bistaratzearen bidez hura sentitzeko. Bestalde, gorputzaren historiak, ikasketak, irudiek eta beste gorputz batzuen irudikapenak sumatu dituen moduek informazioa ematen diote nola jokatu behar duen jakin dezan. Ez dago gorputzaren adierazpen puru edo mugimendu natural dei daitekeenik.

Jendeak forma arketipikoak bereganatzen ikasten du, «eder» gisa, «egoki» gisa, «desiragarri» gisa e.a. izendatutako forma eta postura klasikoak erreproduzitu eta gauzatu. Eta «aske» mugitzen denak nahitaez zeharkatu beharko ditu jaio zen unetik ikasi eta gorputzean grabatu dituen bide horiek.

Gorputzaren mugimendua ere eguneroko komunikabidea badugu, enpatia kinestesikoaren eta keinu eta zeinuen erabileraren bitartez: sortzetik garatzen dugu geure gaitasuna beste gorputz batzuen bidez irakurtzeko eta seinaleak igortzeko, hau da, gure gorputzez komunikatzeko.

Esan dezakegu gorputz kulturak gorputza bizi duela, ikuslearen begirada bizi duen era berean.

Horrenbestez, arreta barne sentipenetan ipini gabe dantzatzean, adierazpide antzemangarri horiek gorputzak bizi duen kulturaren azterna moduan agertzen dira.

—

Pentsa liteke emetasunezko irudiak sortzeko modu horren bitartez, mugimendua bularretako ehunetan hasita hain zuzen, emakume gorputzaren ikuspegi esentzialista bat proposatzen ari garela. Alderantziz, irudi horiek bata bestearen atzean inolako hierarkiarik gabe jartzen ditugunean posibilitate bihurtzen ditugu, ez egia egonkor. Forma batetik beste batera, identitate batetik bestera pasatzearen arintasunak ikuspegi esentzialista saihestu egiten du.

The Breast Piece (practicable) laneko antzezlearen dantzak etengabe aldatzen ari den gorputz bat sortzen du. Ez dira aldatzen ari gorputzaren irudiak bakarrik, haren konsistentzia bera, haren testura ere bai. Batzuetan bularrek, eta gorputz osoak (bularretan hasitako mugimenduak gorputzera transmititzen direnean), bigun edo puztuak dirudite, edo bestela arinak edo astunak, sendoak edo eroriak eta zintzilik. Alabaina, performerrak argi eta garbi adierazten duenez bera dagoela halako eraldaketen jatorrian, gorputza ez da inoiz agertzen haragi puska baten modura. Ez da ikusleak diseccionatu dezakeen gorputz bat. Ez da objektu bilakatutako gorputz bat. Gorputz horrek kontrolatu egiten ditu sortzen dituen irudiak; kultur karga handia duten emetasunaren irudiak ez dira agertzen haiek gauzatzen dituen gorputzari inposatuta bezala. Irudiak agertzeak eta desagertzeak eta ezin irudi ez finkatzeak identitate lauso aldakor bat sortzen du. Ikusleari irudiak atzeman eta gordetzen ez uzteak eragotzi egiten dio performerrarentzat agertzeko modu egonkor bat finkatzen. Hortaz, paradoxa badirudi ere, emakume bularren

egitate anatomiko horretatik hain hurbil lan egiteak ez gintuen eraman emakume gorputzaren ikuspegi esentzialista bat proposatzera, ikuspegi performatibo bat baizik.

—

Sortutako irudien aniztasunak, baita ezein iritzi edo hierarkiari ez dagokion modu batean ondo-ondoan ipintzeak ere, ikuslea eramaten du pentsatzera nola identifikatzen den irudi horiekin eta zergatik erreakzionatzen duen modu batean edo bestean haietako bakoitzaren aurrean.

Piezak eragin berezi eta zuzena izan dezake emakumezko ikusleengan, sarritan gogoeta egingo baitute beren bularrekin izandako esperientziak. Pieza berez performerrak denbora errealean bere bularrekin izaten ari den esperientzia antzeko batean oinarritzen baita, zuzenean lotu daiteke emakumezko ikuslearen esperientziari. Antzezpenen ondoren haietako batzuekin hizketan, bularren inguruko kontu intimo ugari sortzen zen. Ikusle batek kontatu zigun pieza amaitzean oso harro sentitu zela bere bularrez.

—

Beraz, gorputza, *The Breast Piece (practicable)* honetan agertzen den moduan, materialtasun eta kulturazko multzo bat da; kultur ohituretan barrena dabilen haragia, bere historia garraiatzen, baita inguratzen duen kultura zabalago bat ere.

Bularren erakusketak eragindako erlazioetara moldatu daitezkeen eskatzen zaie ikusleei, emozionalki proiektatuz egoera horretan dagoen performerraren esperientzian, baita bularren edo emakume biluzien erakustaldiarekiko bere harremana gogoratzera eta aztertzerara ere. Aldi berean, bultzatua gertatzen da enpatia kinestesikoa sentitzera eta haragiaren eraldatzeak ikustera, berezko bizitza zabaltzen ari den lehengaiaren aldetik.

Ikusleek beren irudi multzoa proiektatzen dute antzezlearen gorputzean, eta bere buruaren jabea den gorputz batekin egiten dute topo.

→ www.practicable.info

- 1 «Body-Mind Centering® mugimenduaren hezte berriaz eta birmoldatze praktikoz lortutako eraldatze-esperientziaren ikuspegi orekatu bat da. Azterketa esperimental hori, Bonnie Bainbridge Cohenek egina, printzipio anatomiko, fisiologiko, psiko-fisiko eta garapenezkoen gauzatze eta aplikazioan oinarritzen da, horretarako mugimendua, ukimena, ahotsa eta gogoa erabilia. Azterketa horri esker uler daiteke nola adierazten den gogoa gorputzaren bitartez eta gorputza gogoaren bitartez». → www.bodymindcentering.com

